

Прокудін Г.С.

Національно транспортний університет

Редіч Ю.А.

Національно транспортний університет

Єрко Я.В.

Національно транспортний університет

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНИХ ВАНТАЖНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ СОНЯШНИКОВОЇ ОЛІЇ

У статті окреслено роль вантажного транспорту у перевезенні вантажів, визначена послідовність транспортування вантажів та логістичні посередники. Транспорт є загальною умовою виробництва продукції, впливає на масштаби суспільного виробництва і його швидкість. При цьому транспорт, який переміщує засоби праці і робітників усередині підприємств, розглядається як внутрішньовиробничий, а між країнами, районами і підприємствами – як транспорт сфери обігу.

Проведено аналіз стану речей і визначено основні тенденції сучасного ринку перевезень соняшникової олії, виявлені особливості організації логістичного ланцюга та їх характеристики.

Рослинна олія має характеристики наливного вантажу, для його транспортування використовуються два способи – фасований і наливний.

Автор у статті аналізує 3 типи автотранспорту для перевезення продукції наливним способом.

З метою розширення транспортних можливостей під час експортних постачань продукції та розширення можливості транспортування вантажів у контейнерах запропоновано використовувати інноваційну упаковку – флекситанки. У такому разі товаровиробники зможуть не тільки знизити логістичні витрати, а й диференціювати вантажопотоки за видами використовуваного автотранспорту, що особливо актуально в період сезонних підвищень цін на перевезення.

Автор доходить висновку, що розвиток транспортної та логістичної інфраструктури дасть змогу максимально реалізувати транзитний потенціал регіону як у межах регіональної торгівлі, так і в межах транспортних коридорів, збільшити створювану додану вартість під час надання транспортно-логістичних послуг.

Виконання цих заходів дасть змогу поміняти структуру експортних відвантажень масел і отримати конкурентні переваги як всередині країни, так і за її межами.

Ключові слова: *перевезення вантажів, ефективність, надійність, маршрут руху, логістична система.*

Постановка проблеми. Подолання перманентної кризи, властивої агропромислому комплексу протягом останніх двадцяти років, є одним із пріоритетних завдань державних і регіональних органів влади. Водночас стійке зростання АПК і розвиток ефективних ринків продовольчих товарів є необхідними факторами соціально-політичної стабільності в умовах глобалізації економіки, посилення конкуренції, вступу України в різні міждержавні політичні та торгові альянси і союзи.

Вирішення накопичених проблем в АПК вимагає системного і комплексного підходу, включаючи заходи економічної, соціальної, екологічної,

науково-технічної та інших політик держави. Поряд із традиційними методами і засобами виведення АПК з кризи підвищується роль і значення нових для вітчизняної економіки інструментів господарювання; включаючи маркетинг і логістику.

Логістика як наука і практика управління матеріальними і пов'язаними з ними потоками фінансових ресурсів та інформації стає все більш затребуваною в галузях АПК. Зрозуміло, що особливо актуалізується необхідність використання інструментарію логістики в процесі матеріально-технічного забезпечення сільськогосподарського виробництва і збуту сільськогосподарської про-

дукції, тобто у сфері звернення АПК. Організація ресурсного забезпечення сільгоспвиробників та просування їхньої продукції на ринок на засадах логістики дає значний економічний, соціальний та екологічний ефект.

Ефективність логістизації сфери обігу АПК тим вища, чим послідовніше і глибше системний підхід проникає в усі ланки логістичного ланцюга руху товарів. При цьому успішно можуть бути використані теоретико-методологічні основи логістики, в розроблення яких значний внесок зробили Б.А. Анікін, Н.В. Афанасьєва, Є.А. Голіков, М.П. Гордон, Є.Т. Гребньов, М.Є. Залманова, Є.К. Івакін, С.Б. Карнаухов, Л.Б. Міротін, Д.Т. Новіков, В.С. Платонов, О.Д. Проценко, В.Н. Стаханов, Д.Д. Костоглодов, А.І. Семененко, М.А. Чернишов, В.В. Щербаков та інші вітчизняні вчені.

Постановка завдання. Метою роботи є дослідження організації підвищення ефективності організації міжнародних вантажних перевезень соняшникової олії.

Виклад основного матеріалу. Транспорт – це галузь матеріального виробництва, яка здійснює перевезення вантажів і людей [1]. Транспорт – це галузь народного господарства, яка обслуговує різні види і ділянки перевезень і має в своєму розпорядженні всі види перевізних засобів. Транспорт – це галузь економіки, господарства, яка здійснює перевезення пасажирів і вантажів. У Кембриджському словнику англійської мови йдеться про те, що транспорт – це переміщення товарів або людей з одного місця в інше [5].

Транспорт є загальною умовою виробництва продукції, впливає на масштаби суспільного виробництва і його швидкість. При цьому транспорт, який переміщує засоби праці і робітників всередині підприємств, розглядається як внутрішньовиробничий, а між країнами, районами і підприємствами – як транспорт сфери обігу.

Вибір способу транспортування вантажів являє собою одне з важливих завдань, які вирішують вантажовласники. При цьому альтернативні варіанти способу транспортування володіють трьома самостійними, але взаємопов'язаними напрямками, такими як вибір одного або декількох видів транспорту, вибір певних транспортних засобів виду або видів транспорту, вибір перевізника, який доставляє вантаж. Загалом вибір способу транспортування вантажів піддається впливу низки об'єктивних і суб'єктивних факторів, які можна звести до кількох основних. Крім того, в останні роки поступово зростає важливість системи управ-

ління транспортом [6]. Розвиток транспортної логістики ґрунтується на поєднанні економічних інтересів відправника, транспортного підприємства та одержувача, за яких рухомий склад виробників, споживачів і транспортників використовується кооперовано.

Основною олійною культурою, що вирощується в Україні, є соняшник, він займає 68% посівної площі та 83% валового збору. В Україні з насіння соняшнику виробляється приблизно дві третини всієї рослинної олії. Соняшникова олія має важливе народногосподарське значення. Виробництво соняшникової олії є однією з найважливіших продовольчих і економічних складових частин агропромислового комплексу в Україні. Щороку збільшуються обсяги її виробництва та експорту. Олійно-жирова галузь є важливою, оскільки є стабільним джерелом валютних надходжень для України. Взагалі виробництво олії є однією з найбільших галузей народного господарства України.

Відмітна особливість рослинного масла в тому, що воно має схильність до швидкого окислення, вбирає запахи ззовні. Тара, яка використовується для транспортування, повинна відповідати санітарним і екологічним стандартам. Таким чином продукт не втратить первинних властивостей.

Рослинна олія має характеристики наливного вантажу, для його транспортування використовуються два способи – фасований і наливний.

Для перевезення продукції наливним способом використовуються 3 типи автотранспорту [3].

Ізотермічна цистерна для перевезення рослинного масла

Автоцистерна дає змогу максимально зберегти якість масла, не допускає попадання світла, сторонніх запахів. Цистерна, виготовлена з низьколегованої сталі з прокладками з харчової гуми, має різну вантажопідйомність і паропідігрівальну сорочку. Оснащена системою для швидкого завантаження і зливу продукції. Має герметичні щільно закриті люки, які не допускають розгерметизації. У цистернах встановлена система самоочищення, що дозволяє добре очищати їх після розвантаження [5].

Перевезення рослинної олії в танк-контейнерах

Танк-контейнер – свого роду гібрид цистерни і контейнера, що володіє такими перевагами:

- має контейнерні фітінги, що роблять штабелювання і перевалку швидкими і зручними;
- решетування в стандартизованих габаритах;
- герметичний, не пропускає сторонні запахи, сонячні промені;

- міцний, місткий, має гарну термоізоляцію;
- система вивантаження виключає втрати рідкого вантажу [1].

Танк-контейнер підходить для перевезення рідкого вантажу на далекі відстані

Олія, призначена для розливу в цистерни, має зберігатися в закритих баках. Вона наливається в цистерну за допомогою спеціального трубопроводу, який доходить до дна цистерни. Для перекачування продукції використовуються комунікації, призначені тільки для даного виду олії.

Якщо продукція завантажується в транспорт у бочках або іншій тарі, необхідно враховувати кількість ярусів, дозволена для транспортування. Тара закріплюється таким чином, щоб ємності не стикалися одна з одною, не падали. Разом з олією не можна завантажувати в машину продукцію, здатну її забруднити.

Перед тим як почнеться навантаження, цистерна, шланг, трубопровід і насос ретельно очищаються і дезінфікуються.

До кожного типу машини, використовуваної для перевезення вантажу, висувається низка вимог, що дозволяє зберегти властивості продукту, який транспортується. Якщо товар перевозиться у пляшках, то підбирається автомобіль з тентованим кузовом. Таким чином продукт надійно захищається від впливу світла, сонячних променів. Якщо використовується цистерна, то вона повинна бути герметичною для виключення стороннього запаху [3].

Максимальний термін транспортування продукції становить 1 місяць, тому важливо правильно прокласти маршрут. Водій повинен враховувати стан дорожнього полотна, уникати трясіння, оскільки це призводить до утворення осаду на дні.

Цистерни, виконані з нержавіючої сталі, мають різну вантажопідйомність. Завдяки спеціальному покриттю товщиною 10–15 см цистерна володіє надійною термоізоляцією. Рекомендується заповнювати цистерну на 85%.

Автомобіль із тентом відрізняється великою вантажопідйомністю, дає змогу зробити навантаження і розвантаження максимально швидким. Бортовий автомобіль маневренний, легко проходить по дорогах із низькою якістю покриття.

Транспортування продукції проводиться згідно з вимогами, встановленими ДСТУ. Обов'язкове опломбування кузова, контроль герметизації, температурного режиму. Продукція, підготовлена до навантаження, має температуру + 10 градусів, під час транспортування +12.

Вартість вантажоперевезення соняшникової олії розраховується для кожного маршруту і складається з виду транспорту, тоннажу, обсягу вантажу.

З метою розширення транспортних можливостей під час експортних поставок продукції та розширення можливості транспортування вантажів у контейнерах ми пропонуємо використовувати інноваційну упаковку – флекситанки. У такому разі товаровиробники зможуть не тільки знизити логістичні витрати, а й диференціювати вантажопотоки за видами використовуваного автотранспорту, що особливо актуально в період сезонних підвищень цін на перевезення. З іншого боку, здешевлення собівартості за рахунок оптимізації логістичного ланцюжка є конкурентною перевагою вітчизняних товаровиробників на міжнародних ринках олійно-жирової продукції. І третє – впровадження флекситанків є інновацією у сфері складування та подальшого транспортування вантажів до кінцевого споживача, що дає змогу не тільки знизити витрати логістики, а й зберегти якість пропонованої продукції, а також мінімізувати природні втрати вантажу під час транспортування [5].

Флекситанк являє собою еластичну, багат шарову герметичну ємність об'ємом від 10 до 24 тис. л. Резервуар заповнюється рослинним маслом за допомогою електричного насоса, середній час завантаження – 20–40 хвилин.

Використання флекситанків дає змогу істотно знизити собівартість перевезення вантажів завдяки високій ефективності використання контейнера, збільшує швидкість навантаження і вивантаження. Флекситанки широко використовуються в Україні для експорту соняшникової олії.

Флекситанк надійно захищає рідину від забруднень, виключає перепади температур, має одnorазовий вкладиш, що виключає витрати на очищення і повернення тари.

Для транспортування продукції використовують:

- бочки, виконані зі сталі або поліетилену;
- високоміцні поліетиленові каністри і єврокуби;
- пляшки з пластику невеликої місткості [4].

Тара, в якій здійснюється транспортування, повинна бути сухою, чистою, не мати сторонніх запахів. Споживча тара повинна мати чітке маркування по ТР ТЗ 022/2011, що містить необхідні відомості про продукцію.

Висновки. Олійно-жирова галузь України – це лідер поставок олії на світовому ринку. Нарощування експортного потенціалу відбувається за рахунок зростання ефективності виробництва та якості

продукції, застосування сучасних технологій вирощування і переробки олійних культур. Соняшникова олія є основною для українського ринку рослинних олій, важливою сировиною для багатьох секторів харчової промисловості. Спостерігається тенденція нарощування виробничих потужностей для переробки насіння олійних культур. З великою вірогідністю підприємства орієнтуються на переробку не тільки соняшникової олії, але й іншого насіння олійних культур, таких як соя і ріпак.

Розвиток транспортної та логістичної інфраструктури дасть змогу максимально реалізувати транзитний потенціал регіону як у межах регіональної торгівлі, так і в межах транспортних коридорів, збільшити створювану додану вартість під час надання транспортно-логістичних послуг.

Виконання цих заходів дасть змогу помінати структуру експортних відвантажень масел і отримати конкурентні переваги як всередині країни, так і за її межами.

Список літератури:

1. Альбеков А.У., Федько В.П., Митько О.А. Логистика коммерции. Серия «Учебники, учебные пособия». – Ростов-на-Дону: Феникс, 2001. – 347 с.
2. Афанасьев Л.Л. и др. Единая транспортная система и автомобильные перевозки. Учебник для студентов вузов. М.: Транспорт, 1998. – 333 с.
3. Бауэрсокс Д., Д. Клосс. Логистика. Интегрированная цепь поставок. – М.: Олимп-Бизнес, 2006. – 215 с.
4. Кузнецов М. Транспортно-логистическое взаимодействие стран в контексте мировой торговли / М. Кузнецов, А. Борисов, Д. Тихонов // Ученые записки Таврического национального университета имени В.И. Вернадского. – 2014. – № 1. – С. 58–74
5. Майорова І.М. Інноваційні підходи розвитку логістичної інфраструктури системи міжнародної торгівлі / І.М. Майорова // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. – 2011. – № 1. – С. 33–38.
6. Мир после кризиса. Глобальные тенденции – 2025: меняющийся мир. Доклад НРС США [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.ereading.club/book.php?book=145433>

Prokudin H.S., Redich Yu.A., Yerko Ya.V. INCREASING THE EFFICIENCY OF THE ORGANIZATION OF INTERNATIONAL FREIGHT TRANSPORTATION OF SUNFLOWER OIL

The article describes the role of cargo transport in cargo transportation, defines the sequence of cargo transportation and logistics intermediaries. Transport is a general condition for the production of products, affects the scale of social production and its speed. At the same time, transport that moves the means of Labor and workers within enterprises is considered as intra – production, and between countries, districts and enterprises-as transport of the sphere of circulation.

The analysis of the state of affairs and the main trends of the modern sunflower oil transportation market is carried out, and the features of the logistics chain organization and their characteristics are identified.

Vegetable oil has the characteristics of bulk cargo, and two methods are used to transport it – packaged and bulk.

The author in the article analyzes 3 types of vehicles for transporting products in bulk.

In order to expand transport opportunities for export deliveries of products and expand the possibility of cargo transportation in containers, it is proposed to use innovative packaging – flexitanks. In this case, producers will be able not only to reduce logistics costs, but also to differentiate cargo flows by types of vehicles used, which is especially important during seasonal increases in transportation prices.

The author comes to the conclusion that the development of transport and logistics infrastructure will maximize the transit potential of the region, both within the framework of regional trade and within transport corridors, and increase the value created in the provision of transport and logistics services.

The implementation of these measures will make it possible to change the structure of export shipments of oils and gain competitive advantages both within the country and abroad for producers.

Key words: cargo transportation, efficiency, reliability, route, logistics system.